

KÖNYV, KIÁLLÍTÁS, VITA

Jakucs László:

A BÉKEBARLANG FELFEDEZÉSE

(Művelt Nép, 94 old. Ara: 53.— Ft.)

Egy esztendővel ezelőtt fedezte fel Jakucs László az aggteleki Békebarlangot és az évfordulóra megjelent a Művelt Nép kiadásában a felfedező tollából a szép, színes ismertetés.

Ugyancsak egy évvel ezelőtt, amikor a felfedezés éppen legizgalmasabb szakaszában volt, jelent meg a Művelt Nép kiadásában az »Aggteleki Cseppkőbarlang«, Jakucs első barlangkönyve. A szép kiállítású, 40 egészoldalas képpel illusztrált könyv úttörő vállalkozás volt. Először kísérelte meg kiadó, hogy ilyen formában vigye közönség elé hazánk egy kiemelkedő természeti szépségét. A könyvet szeretettel fogadták az olvasók, s apróbb hibáit éppen úttörő volta miatt elnézték.

»A Békebarlang felfedezése« több, mint a tavalyi barlangkönyv egyenes folytatása. Célja nem csak az, hogy néhány fényképpel, némi tudomány-népszerűsítő mellékcélal bemutasson egy szép látványosságot. »A Békebarlang felfedezése« izgalmas és hasznos olvasmány. A felfedezés naplószerűen rögzített története elviszi az olvasót a Gömöri-karsztvidék ismeretlen sziklamélysegeibe, a föld alatt rohanó patkózó habjai közé, ahol a kutatót száz előre nem látott akadály, veszély igyekszik munkájában feltartóztatni. De olvashatjuk, megtudhatjuk, hogy mégannyi veszély és akadály sem lett volna elegendő, hogy feltartóztassa a barlang lelkes kutatóit. Nekivágtak a jéghideg viznek gumiruhában, búvárfelszerelésben, vagy ha kellett, fürdőruhában; akrobata-mutatványokat végeztek, ha arra volt szükség; súlyos sebbel kilométereket kúsztak, sziklaomlással dacoltak, míg végigjárták a Békebarlang eddig 10 kilométeren felüli hosszát.

Jakucs fanatizmusáról és a »felfedezés izgalmáról« beszél, mint hajtóerőről, pedig ennél több volt az, ami a kutatócsoportot hajtotta. Ugyanaz hozta a környező falvak lakóit a kutatók sátrához — elemőzések csomaggal, vagy éppen számmakkal —, hogy ingyen munkáerejüket felajánlják. Ugyanez szólalt meg a távoli városok diákjaiban, tanáraiban, amikor odautaz-

tak az aggteleki karszira és hideget, zuhanó sziklák veszélyét vállalva dolgoztak a barlang feltárásán. Ugyanaz a hazaszeretet vezette Jakucskékat is, amely Sztálinváros építőiben, sztahanovistáinkban, olimpikeinkben él. Jakucskéék célja az volt, hogy hazánk egy új érdekességét feltárják s népünknek ezzel egy új, szép értéket adjanak.

A könyv alkalmas arra, hogy küzdelmeiket hitelesen tolmácsolja és harcaik leírása jó példát mutasson más területek dolgozói számára is.

Jakucs László geológus, nem író. Ezt azonban a könyv olvasása közben alig vehetjük észre. A könyv egyes részei önként kínálkoznak filmre vagy regénybe. A közvetlen elbeszélő hang erejét az élmények adják.

Perbe kell azonban szállnunk a kiadóval. A Művelt Nép szép papírt szerzett a könyvhöz, a szövegrészhez valóban szerencsésen választotta a betűtípust és a fedőlap is izlősebb, mint a tavalyi barlangkönyvé volt, de... Ez a könyv már nem úttörő próbálkozás. Itt már nem nézhetjük el, s nem is hallgathatjuk el a hibákat. Miért raktak egymás mellé olyan elütő tónusú képeket, mint a a kék 2-es és a zöldesbarna 3-as, vagy ismét a zöldesbarna 4-es és a kékesrózsaszín 5-ös színestábla? Külön-külön még talán hitelesnek lennének, de ebben az összeállításban nem azok. A tavalyi aggteleki könyv fekete-fehér tábláit kellemes, megnyugtató barnás tónusban nyomták. A »Békebarlang« képeinek alapszíne rideg, halott, foltos kékeszürke. A fény, a cseppkövek ragyogása közöl sem olyan eleven rajtuk, mint az aggtelekiében. Pedig a felvételek ugyanolyan jók.

Nem utolsósorban meg kell emlékeznünk a fényképezésekről. Holtenzer Béla, Markó István és Magyar Gábor munkáját kiemelendő dicséret kell, hogy illesse. Feladatukat — pedig nem éppen könnyű feladat, 26—28 óráig mellig vízben állva fényképezni — ugyanolyan ügyszeretettel és lelkesedéssel oldották meg, mint a többi barlangfeltárók. Elért eredményeik a feltáró munka szerves részeivé váltak.

Mindent összevetve: »A Békebarlang felfedezése« a kifogásolt technikai megoldások ellenére is kiváló könyv: kielégíti a Békebarlang iránti nagyfokú érdeklődést. A magyar olvasóközönség méltán lehet érte hálás a szerzőnek és a kiadónak.

(vés)

Ifj. Tildy Zoltán:

KISBALATON

A bevezető tanulmányt írta:

Vertse Albert

(Művelt Nép, 1953. 95 old.

Ara: 51.— Ft.)

Mióta az Irodalmi Újság hírláda, hogy nyár végére Tildynek új természetismertető könyve jelenik meg, a könyvkereskedésekben naponta sokan érdeklődtek, kapható-e már. Ez az élénk érdeklődés

érthető: a »Fehértó« és az »Erdőmező madarai« után ugyanolyan művészi, ugyanolyan érdekes, ugyanolyan tanulságos könyvet várt az olvasóközönség. Vertse Albert neve sem ismeretlen, sőt, mint az »Erdőmező madarai« szövegírója, már összekapcsolódott Tildyével. A »Kisbalaton« teljes egészében megfelel a hozzáfűzött várakozásnak, Vártuk megjelenését, mégis a meglepetés erejével hatott, mikor megpillantottuk a könyvesboltok kirakatában. A fedőablán a dísztollaiba burkolódzó kiskócság képe szinte él, szemünk elől eltűnnek az üveg mögött tarkálló könyvek, a rakott polcok, eltűnik az egész díszes kirakat, és megjelenik helyette a láthatár széléig húzódó nádas, keskeny csatornákkal, hináros-tündérrózsás tisztásokkal, nádalatti alagutak rejtékébe bújó félénk vízimadarakkal és a nádas szívében a derékig vízben álló fűzfa, ágán a nászruhas kócsaggal.

A Kisbalaton talán legérdekesebb és legértékesebb természetvédelmi területünk. Itt, a Balatonnak a bele-torkolló Zala folyó által feltöltött és a tótól ma már levált öble helyén elterülő mocsárban még föllelik életfeltételeiket a régente országársznyi területeket borító lápok és árterek lakói. A civilizáció terjedésével fogynak a mocsár, de a szükséges fejlődéshez szükségtelen rombolás is járult. Évszázadokon át folyt természeti kincseink tékozlása: kopár karszt, futóhomok, szikes jelzik a gondatlan erdőirtást, felesleges lecsapolást. Felrobbantott sziklák, díszektől megfosztott barlangok, kiirtott állat- és növényfajok vadolják a barbár pusztítást.

Valóban az utolsó órában történt a természetvédelmi területek létesítése. A most következő feladat: megismerni és megismertetni a védett területek természeti érdekességeit.